

La Relève / Canvi de torn (2008)

El projecte europeu *Campus en Imatges* coincideix en el temps amb les nombroses manifestacions d'estudiants de diferents països europeus en contra de l'anomenat pla de Bolonya. A Barcelona, per exemple, els estudiants universitaris han arribat a ocupar la Universitat central durant gairebé tres setmanes durant el primer trimestre del curs 2008-2009. A Grècia, els estudiants han tingut forts enfrontaments amb la policia. Entre altres coses, els estudiants consideren que el pla de Bolonya estableix les bases per a una creixent mercantilització de l'ensenyament universitari.

El canvi més evident en la vida universitària d'avui, respecte la dècada anterior, és l'increment de la precarització de la vida dels estudiants provocada per l'augment de les taxes universitàries i la reducció dels ajuts econòmics. La conseqüència directa d'això és el progressiu endeutament dels estudiants que no tenen un recolzament econòmic per part de la família, i que els empeny cap al món laboral abans d'acabar els estudis: cambrers, treballadors de supermercats, vigilants nocturns, repartidors de pizzes, etc. Llegeixo un llibre publicat per una estudiant de màster de la Universitat de Toulouse-Le Mirail que diu que a França hi ha uns quaranta mil estudiants que es prostitueixen ocasionalment per pagar-se els estudis. Així doncs, l'estudiant universitari, potser avui més que mai, és un treballador que compagina els estudis amb una feina a temps parcial, en la majoria dels casos de caràcter precari.

Les tres universitats que formen part d'aquest projecte europeu tenen una cosa en comú: la perifèria. Totes tres es troben fora dels centres històrics de les seves ciutats respectives. Totes tres són fruit de les decisions que es varen prendre després dels anys seixanta per tal de "deslocalitzar" els estudiants universitaris desplaçant-los fora dels centres urbans. Encara avui, malgrat el creixement de les ciutats i dels mitjans de transport, es fa palesa l'escissió radical que hi ha entre la "vida al campus" i la "vida a la ciutat".

Els espais oberts que hi ha a Le Mirail entre els blocs de pisos i les carreteres haurien donat sentit al barri si s'haguessin acabat convertint en jardins públics. El que crida més l'atenció quan s'arriba a Le Mirail amb cotxe no són necessàriament aquests descampats típics de les perifèries urbanes, sinó les grans roques que els delimiten i que fan la funció d'uns paraments "dissuasius" a la manera de tanca perimetral. Aquestes roques han convertit els descampats en una mena de terra de ningú, estigmatitzada, inservible. És una negació de l'espai públic amb la finalitat de fer possible el seu control. El campus de la Universitat de Toulouse-Le Mirail, inevitablement, no és aliè a aquest entorn. No són gaires els estudiants que viuen al barri. Tampoc el barri ofereix gran cosa als estudiants, i franquejar el seu territori no és gens fàcil. Així doncs, els estudiants no s'entretenen a fer vida social al barri, tret d'anar a les cafeteries que hi ha entre l'accés al campus i l'estació de metro. Aquest és, podríem dir, el veritable contacte entre universitat i barri: uns 300 metres de carrer i un grapat de cafeteries.

Canvi de torn. Es tracta d'una instal·lació formada per tres seqüències fotogràfiques (una de les quals és una projecció digital) i una imatge sola. El tema central de les imatges no és el temps del treball (precari) dels estudiants, ni tampoc el temps de l'estudi que els estudiants d'avui han de pagar. Ambdós, podríem dir, formen part d'una mateixa estructura econòmica que visualment m'interessa poc, o gens. Per contra, *Canvi de torn* enfoca l'espai de temps que hi ha entre aquests dos moments econòmics, i en l'espai que hi ha entre barri i universitat. El treball s'inspira especialment en tres obres que representen el treballador en el moment que surt de la feina: la pel·lícula *Treballadors sortint de la fàbrica*, realitzada pels germans Lumière a Lió l'any 1895, la sèrie de fotografies *Labor Anonymus* de Walker Evans, realitzada a Detroit l'any 1946, i *Untitled Slide Sequence* d'Allan Sekula, realitzada l'any 1972 a San Diego.